

Навучанне дашкольнікаў замежнай мове спрыяе развіццю пазнавальнай і сацыяльнай актыўнасці, самастойнасці і упэўненасці ў сваіх сілах. Цалкам зразумела, што існуюць пэўныя адрозненні навучання нямецкай мове ў школе і дзіцячым садку. У першую чаргу гэта датычыцца меншай працягласці заняткаў і больш частай змены відаў дзейнасці ў дашкольнікаў. Звычайна рэкамендуецца праводзіць заняткі з дашкольнікамі не больш за 20–30 хвілін кожны дзень. Вельмі важна кожныя сем-восем хвілін мяняць від дзейнасці, пераходзіць, напрыклад, ад гімнастыкі да танца, далей да рухливай гульні, пасля гэтага да спеваў, да размовы і інш.

Гульня як галоўны від дзейнасці дашкольніка дазваляе зрабіць камунікатыўна каштоўнымі практычна любыя моўныя адзінкі. Прапануем шэраг практычных гульняў, якія можна выкарыстоўваць па нямецкай мове з дашкольнікамі.

На пачатковым этапе работы з дзецьмі ўжываюцца самыя простыя гульні, дзе адначасова выкарыстоўваецца родная і замежная лексіка. У далейшым заняткі з дзецьмі вядуцца толькі на нямецкай мове.

Прыклад 1. Гульня накіраваная на засваенне часцей цела чалавека і дзеясловаў руху.

Настаўнік рухаецца з дзецьмі па памяшканні. У першым крузе гульні ён з'яўляецца вядучым: падае знак і называе формы рухаў:

Вазьміцеся за свае Ohren (Knien, Nase, Füße, Ellenbogen...)

Скачыце на auf dem rechten/linken Bein!

Ідзіце zur Tafel (zu einem Fenster, an deinen Platz...)

Мяняем вядучага

На наступны раз дадаем ужо нямецкія дзеясловы і гульня ўжо цалкам вядзецца на нямецкай мове:

Fasse an deine Ohren (Knien, Nase, Füße, Ellenbogen...)

Springe auf dem rechten/linken Bein!

Gehe zur Tafel (zu einem Fenster, an deinen Platz...)

Прыклад 2. Гульня на засваенне ступеняў параўнання прыметнікаў

Усе дзеці стаяць у памяшканні. Вядучы называе прыметнік. Настаўнік называе ступень параўнання і паказвае яе адпаведным рухам. Дзеці паўтараюць за ім.

Возьмем нямецкі прыметнік вялікі.

Вядучы называе пачатковую форму прыметніка (groß), дзеці садзяцца на падлогу;

вышэйшую – größer – устаюць у рост;

найвышэйшую – am größten – становяцца на пальчыкі і падымаюць рукі ўверх.

СУМЕСНАЯ ЭТНАКУЛЬТУРАТВОРЧАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ ЯК УМОВА РАЗВІЦЦЯ АДУКАЦЫЙНАГА ПАТЭНЦЫЯЛУ БАЦЬКОЎ ВЫХАВАНЦАЎ

А. В. Кахноўская, МАІРА, г. Мінск

Сярод разнастайных сацыяльных інстытутаў і сістэм, што ўплываюць на разнабаковае развіццё і самаразвіццё асобы, фарміраванне яе маральных норм і набыццё сацыяльнага вопыту, сям'я з'яўляецца неабходным, найбольш дзейным кампанентам вы-

хавання. Асабліва значнасць родных у жыцці дашкольніка абумоўлена яго біялагічнай і псіхалагічнай залежнасцямі ад іх. Таму адным з галоўных кірункаў дзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі як арганізацыйнай сацыякультурнай прасторы, з'яўляецца аб'яднанне намаганняў з сям'ёй і сацыяльным акружэннем ў стварэнні неабходнага асяроддзя для развіцця дзіцяці.

Сацыякультурнае развіццёвае асяроддзе магчыма забяспечыць пры аб'яднанні таіх устаноў, як краязнаучы музей, бібліятэка, дом творчасці, сельскі савет і інш. Эфектыўнасць узаемадзеяння ў межах пазначанай вышэй прасторы ў значнай ступені будзе залежаць ад яе функцый, тэрытарыяльнага размяшчэння (сельская ці гарадская мясцовасць). Важна, каб усе прадстаўленыя структуры былі ўзаемазвязаныя не толькі паміж сабой, але і з сям'ямі выхаванцаў, што актыўна ўключаюцца ў сацыякультурнае акружэнне. Змест і формы ўключэння дзяцей і дарослых могуць быць рознымі.

Эфектыўнасць узаемадзеяння ў межах пазначанай вышэй прасторы таксама залежыць ад адукацыйнага патэнцыялу сям'і дзяцей дашкольнага ўзросту. На нашу думку, змест павышэння адукацыйнага патэнцыялу сям'і прадугледжвае азнаямленне бацькоў з сучаснымі падыходамі і метадамі выхавання дзяцей дашкольнага ўзросту; стварэнне ўмоў для асобнага педагагічнага росту бацькоў, развіццё іх творчай актыўнасці; ўключэнне бацькоў у дзейнасць установы дашкольнай адукацыі як актыўных суб'ектаў адукацыйнага працэсу, носіцтваў народнай культуры.

У якасці адной з эфектыўных форм павышэння адукацыйнага патэнцыялу бацькоў мы разглядаем іх ўключэнне ў выхаваўчую сацыякультурную прастору праз сумесную культуратворчую дзейнасць.

Рэалізацыя сумеснай культуратворчай дзейнасці адбываецца на трох узроўнях узаемадзеяння: фарміравання перадумоў для сумеснай творчай дзейнасці (эмацыянальных, капітульных, матэрыяльных і інш.); асабістая творчая дзейнасць (вызначэнне мэты і задач, роляў; дыферэнцыяцыя па відах, чакаемых вынікі і інш.); актывізацыя прадуктыўнай дзейнасці (ініцыятыва, свабода імправізацыі, высокі эмацыянальны пад'ём).

Працэс сумеснай культуратворчай дзейнасці пачынаецца, на этапе стварэння экспазіцыі «Міні-музей этнічнай культуры» ва ўмовах установы дашкольнай адукацыі. Суб'ектамі ўзаемадзеяння могуць стаць выхавальнікі, выхаванцы, бацькі, музейныя педагогі. Неабходнымі умовамі пры наладжанні сумеснай дзейнасці з'яўляецца актыўнае выкарыстанне традыцый этнічнай культуры, творчае перайманне яе найлепшых узораў. Этнакультурнае асяроддзе дашкольнай установы мусіць стаць умовай рэалізацыі творчых ідэй удзельнікаў адукацыйнага працэсу, забяспечыць улік узроставых і псіхалагічных магчымасцей дзяцей, а таксама спрыяльныя умовы для сяброўскіх зносін паміж дзецьмі, педагогамі і бацькамі.

Старшыя дашкольнікі прымаюць удзел у абмеркаванні тэматыкі экспазіцыі, папаўняюць выстаўу экспанатамі, сумесна з бацькамі займаюцца даследчай дзейнасцю. Дзеці могуць выступаць у ролі экскурсаводаў, праводзіць эжкурсію для малодшых выхаванцаў установы дашкольнай адукацыі і бацькоў. Музейныя экспанаты як сямейныя выражаныя прадметы павінны стаць зразумелымі для дашкольнікаў. Ад эмацыянальнага ўстрымання

дзеці пераходзяць да пераймання (імітавання), дзе неабходную дапамогу ім аказваюць дарослыя (бацькі, педагогі). З гліны, саломы, пластыліну, паперы дзеці вырабляюць прадметы, якія ім спадабаліся. Важна адзначыць, што заняткі дэкаратыўна-прыкладным мастацтвам акрамя развіццёвага маюць яшчэ і выхавачае значэнне, дапамагаюць сфарміраваць эстэтычныя, маральныя, экалагічныя каштоўнасці, спрыяюць патрыятычнаму выхаванню асобы. Ствараючы ўласныя творы, дзеці адлюстроўваюць свае адносіны да этнакультурнай спадчыны. Дашкольнік сумесна з дарослымі не проста яе ўзнаўляюць, але ў прывычных формах і звыклымі сродкамі ствараюць асабістую культуру. На апошнім этапе адбываецца сумеснае прадстаўленне выніку культуратворчай дзейнасці. Адной з важнейшых акалічнасцей выступае тое, што адказнасць за якасць вырабу бярэ на сябе кожны з яго твораў [Е. В. Кохновская, 2010]. У выніку такой працы бацькі пачынаюць разумець значнасць культурных зносін з дзецьмі, педагогамі, іншымі бацькамі, вучацца наладжваць кантакт, уважліва іх слухаць; выпрацоўваюць адекватную рэакцыю на поспехі свайго дзіцяці; засвойваюць элементарныя спосабы творчага самавыражэння эмацыянальнага стану; вучацца пражываць розныя ролі ў працэсе зносін і культуратворчай дзейнасці і інш.

Такім чынам, сумесная культуратворчая дзейнасць з'яўляецца адной з умоў развіцця адукацыйнага патэнцыялу бацькоў. Значная роля надаецца стварэнню спецыяльнага сацыякультурнага развіццёвага асяроддзя для наладжвання адпаведнай дзейнасці. Такім асяроддзем, на нашу думку, з'яўца прастора сумеснай творчасці ў кантэксце ўзаемадзеяння педагогаў, бацькоў, выхаванцаў, з абавязковым уключэннем розных сацыякультурных устаноў.

ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩАЯ СИСТЕМА КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ВОСПИТАННИКОВ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Ю. Н. Кислякова, МО РБ, г. Минск

Проблема формирования, сохранения и укрепления здоровья детей рассматривается как фактор национальной безопасности, приоритетное направление социальной политики государства. В настоящее время учреждения дошкольного образования посещают порядка 410 тысяч воспитанников. В учреждении дети находят большую часть дня, поэтому вопросы формирования здоровьесберегающей системы приобретают особую актуальность.

В соответствии с Уставом Всемирной Организации Здравоохранения (ВОЗ) термин «здоровье» рассматривается как состояние, характеризующееся не только отсутствием болезней или физических или психических нарушений, но и полным физическим, духовным и социальным благополучием. При этом под физическим здоровьем понимается текущее состояние функциональных возможностей органов и систем организма. Психическое здоровье как состояние психической сферы человека обусловлено потребностями биологического и социального характера и характеризуется общим душевным комфортом, обеспечивающим адекватную регуляцию поведения. Социальное здоровье понимается как система ценностей, установок и мотивов поведения в социальной среде.

Основопологающее значение для здоровья и развития детей имеет учет в образовательном процессе принципов взаимодействия личности ребенка, семьи и общества, принятых в соответствии с Конвенцией Организации Объединенных Наций о правах ребенка 1989 г. Психика ребенка дошкольного возраста характеризуется повышенной ранимостью и легкой истощаемостью. Многие воздействия окружающего мира могут оказаться для него сверхсильными и стать причиной невротических реакций и даже нервных расстройств. Поэтому основным условием нормального психосоциального развития, помимо здоровой нервной системы, признается доброжелательный стиль взаимодействия, обстановка психологического комфорта, создаваемая педагогами, родителями, которые внимательно относятся к эмоциональному миру ребенка, общаются, играют с ним, удовлетворяют его жизненно значимые потребности.

Здоровьесберегающий образовательный процесс в учреждениях дошкольного образования направлен на сохранение и укрепление физического, психического и социального благополучия всех участников образовательного процесса: детей, педагогов и родителей. По отношению к ребенку он обеспечивает формирование необходимых знаний, осознанного отношения к своему здоровью, умений поддерживать и охранять его, позволяет эффективно решать задачи здорового образа жизни и безопасного поведения. В учебной программе дошкольного образования определены образовательные компоненты «Здоровье личности и личная гигиена», «Культура питания», «Безопасность жизнедеятельности» и др., формирующие у воспитанников основы здорового образа жизни. Применительно к взрослым – это содействие становлению культуры здоровья, в том числе развитие потребности к здоровому образу жизни, формирование культуры профессионального здоровья педагогов учреждений дошкольного образования, валеологическое просвещение родителей.

В учреждениях дошкольного образования создаются условия для обеспечения социально-психологического благополучия, эмоциональной комфортности и позитивного психологического самочувствия ребенка в процессе общения со сверстниками и взрослыми. Средствами здоровьесбережения выступают: создание адаптивной среды, межличностные отношения, содержание учебной программы дошкольного образования, методы и формы воспитания и обучения, стиль взаимоотношений педагогов и детей. А. Маслоу раскрывает две составляющие психического здоровья личности. К первой относится стремление людей быть «всем, чем они могут», а также наличие у них потребности в развитии своего потенциала путем самоактуализации, направленной на раскрытие заложенного в каждом творческого начала. Второй составляющей психического здоровья является стремление личности к гуманистическим ценностям. А. Маслоу считает, что самоактуализирующейся личности присущи такие качества как принятие других, автономия, спонтанность, чувствительность к прекрасному, чувство юмора, склонность к творчеству [А. Маслоу, 2003].

Психологический аспект психического здоровья предполагает внимание к внутреннему миру ребенка: к его уверенности или неуверенности в себе, в своих силах, пониманию им собственных способностей, интересов; его отношению к взрослым и сверстни-